

Etus apparet, aut saltem ut plurimum (nam in naturalibus effectibus producendis nullum ut plurimum inest impedimentum) at neq; in omnibus, neque in pluribus, sed in perpaucis talen effectum apparere vel ipsi hujus facti assertores fatentur. Lemn. *sap.* Gallo. Mart. *sibid.* Libavius *loc. cit.* & ceteri. Neque valer causa impediens hunc effectum à Galleo allata, nimirum quod, in multis effectibus habet, non sequatur, quod vegeto calore deficiantur, hoc enim gratis dictum est, præterquam quod ejus sententia de causa hujusmodi agentie neque acceptabilis est, neque ullo modo rationis confona, ut supra dixi. Addo quod naturales effectus ut plurimum, & secundum plurimum eodem modo fiunt, ut alias ex Philosopho dictum est, de raro autem ab accidentali aliqua causa impediuntur, debetur autem spiritus ille, etiam si validus non sit, pro sua energia operari, si enim ex vegeto spiritu sanguis in hostem proficit, ex minus vegeto debetur tantum effluere, & ex maxime debili ebullire, seu aliquo modo effervesce-re, ac commoveri. Cum ergo positis dispositionibus, & causa habili ad agendum in plerisque non sequitur effectus, quem speramus, dicendum vel illi effectum ex tali causa non dependere, vel non esse secundum naturam ordinatum, sed per accidens, si alias semel aut bis cum istud dispositiōnibus succēderit. Non solo autem testimonio predicatorum Autocorum probatur talen effectum non sequi secundum plurimum ad assignatam causam, sed multo magis evidenter quotidiana experientia; assignata enim causa non habet solum in hominibus locum, sed in quibuscumque animalibus spiritu, cum his quoque facilime & procreari & effervescere possit inimicitas ille spiritus, at quis est, qui adnotaverit macrata animalia coram lanionibus cruentare? & tamen hos præsentes semper habent, & illico a mactatione, & non multo post. Sed etio, non possint bruta hujusmodi spiritum inimicitam concipere, quis observavit unquam cadavera eorum, qui manu carnificis intermixtūt in ipsum carnificem cuorem ejaculari? at, inquires, non adest hic spiritus ille inimicitus aut Carnificis adversus damnatos, aut damnavorū adversus Carnificem, bēne dicas, sed cur infantem à Matre suffocatum cruentare dicunt, num hic inimicitas spiritus in infante adversus Matrem, aut Matris adversus infantem reperitur? cur iti quoque, qui aqua submersi pereunt, etiam post duos, aut tres dies à morte coram parentibus, propinquis, & amicis cruentant, ut afferunt? at negabis, illud de infantie, & hoc de aqua submersis; at ego, & cum his etiam & de occisi quod jactatur a te, negabo, cum enim si primum admittendum, & hoc non admittimus? non videtur ergo quod à causa naturali hic effectus possit. sed specialiter non posse illum effectum à spirito inimicitia produci pater, quia oportet dari in cadavere potentiam quandam cognitricem, que sanguinem in occisorem dirigeret, imo quia cognoscet illum esse præsentem, imo & in rationabili distâancia, non enim sanguis proficit si hostis fuit eminus, at ubi habitat hæc virtus cognitrix? cuius animæ facultas erit, cadavere omni anima expoliato? Deinde si tantum potest inimicitas spiritus in cadavere hominis occisi, ut sanguinem prolixi, & occisorem versus ejaculetur, quid non poterit idem spiritus inimicitas in vivo homine? cur ergo obviām fibi ipsius factis acerrimi duobus inimicis sanguis illis ex oculis, ex naribus, ex ore, aut ex quibulvis corporis partibus unius adver-

sus alium non profilit? aut cur vulnerato ad mortem hominem, dum adhuc vivit non multo majori impetu sanguinem in præsente percutiorem profilire contingit? an credis forte post mortem vehementiores, ac magis vegetos spiritus illos effici in cadavere occisi, quam in vivo homine, adhuc odio iraq, fervore gliscere? Denique si spiritus hic iniicit tam fervens est, ac tantum energiæ habet, ut sanguini communicare possit motum, multo magis communicare poterit cadaveri ipsi calorem, & sic cadavera occisorum deberent esse ceteris calidiora, saltem, inquam, respectu partis in qua affervari spiritum illum contendit, aut saltem sanguis durante spiritu illi calidus permanere deberet, altera conge-labitur, & erit omnino ad motum ineptus etiam remanente dupla spirituum quantitate in cadaver. Igitur cum hac causa invalida sit, neq; alia proportionata reperiatur, & effectus tam raro appareat, & omni evidenti carere videatur, dicendum videatur, neque effectum hunc realem esse, neq; consequenter posse causa ejus quod nequamquam est in natura assignari.

Sed quia aliquando factum non negavimus, dicemus ne à Deo huic effectum esse? minime genitum, si velimus de necessitate à Deo suisse, & efe quodcumque licet id sentire nonnullos ex practicatis Autoribus sciam, & inter Medicos Thom. Fien. de virib. *Imagin. quest. 24.* & alios apud Petr. Andr. Canonher. *lib. 1. Aphor. 1. pag. 429. vers. Sicut multi Medicis*, sicut enim ex voluntate Dei hoc possit facillime succedere, & specialiter ipsius permissione, tam ab eo non effici quodcumque dicendum, si modo unquam est, jam enim per causas naturales non fieri ejus permisum pater, sed neque supernaturali agendi modo, & ex miraculo id facit, quia miracula sunt ad fidei corroborationem; ut alias dixi, at hoc nihil ad fidem, nam & apud infideles idipsum succedere non negabis, quibus fides nota non est, at dices, fieri proprij justitiam, at, inquam, iustitia omnia peccata pro corum gravitate punienda vult, at multa sunt peccata homicidio graviora, in quibus tamē propalans nullum intervenerit miraculum, deinde homicidium unum altero gravius est, ferro occidere hominem minus grave, quam veneno, aut alio modo, cur ergo non semper occisa quodcumque cadavera coram occidente cuorem emitunt? Addo Deum esse liberum agens, & miracula ad proprium libitum operari, & idcirco non posse cogi ad eventum frequentia ad miracula faciendum, & interrumpendum Naturæ ordinem; imo si quid clarissime ostendit in ea re miraculum non intervenire, hoc illud est, quia fit sanguinis emissio ad nostram voluntatem, cum occidente coram occisi cadavere fistum. Præterea in his, quæ miracula sunt nulla requirunt conditio à parte rei circa quam fieri debet miraculum, cum miraculum fiat à potentia infinita. Si ergo crux missio ex cadavere miraculose sit, non modo fieri debet post horas determinates octo nempe, vel decem, sed quodcumque neque solum in cadavere hominis ferro sublati, sed in quoquaque quomodoquaque enecto, neque solum si percussor stet communis, sed etiam si sit eminus. Deinde cum miracula sunt opera undeque perfecta, & haec sanguinis ex cadavere ejaculator ad humum fiat, ut occisor patet, cur sanguis non proficit multa vi contra occidorem etiam eminus stantem, & procul inter alios spectatores, sic & miraculum efficit evidenter, & illius finis melius haberetur. neque defant permulta alia,

- alia, quæ contra hanc sententiam faciunt; sed jam hæc prætermitto. Neque majorem probabilitatem habere videatur ea opinio, quæ vult id accidere dampnum opera; non enim videatur ad ullum finem id dæmones velle, nam cur velint? num ut fontes sceleris sui poenas luant? sed & hæc sententia ab aliis reprobatæ est concludentissimis rationibus, & circa exclusionem quarumcumque castrorum super-naturalium, vide quæ afferit Libavius in tractatu *prædicto*, & in positionibus à num. 46. ad 65. & seqq. ubi etiam occisorum animas ab eorum castrorum numero repellit; nam non defuerunt qui hanc causam hujus effectus commenti sint, quorum opinioni faver infula quadam Antiquorum perfluo, de qua Martin. Delr. in *Sen. Octavianum*, *num. 117.* credebat quippe illi, occisorum animas nocturno tempore homicidas persequi, ac vexare.

Sed unde oblecto emergeare potuit commen-tum hoc de cruentatione cadaverum occisorum

- coram homicidiis? novum profecto non est, ex ca-daveribus quibuscumque post horas nonnullas ab interitu, quin etiam postridie, aut die tertia à morte sanguinem emanare, nam facillime quovis mo-tu agitentur cruentare fatetur. Plater. *cent. posth. quæst. 8.* & Libavius *ubi supra, post. 10.* an non quo-ridie in iis, qui apoplexis, equinaria, lethargo, Phrenite, aut suffocante aliquo morbo, aut ex malignis, pestilentialibus febribus perierunt, & ex naribus, & ex ore, & ex oculis quoque inter-dum, & ex auribus sanguinem fluere conspicimus? at quod coram propinquis id fiat per accidens est, nam propinquos cadaveri hominis afflisteret effe- quid novum? item quod puer à matre suffocatus, aut aqua submersus coram matre, vel amicis cruen-tet, sic & per accidens evenire existimatissimum, quod aliquando cadaver occisi coram occide-re cruentatur, non per antipathiam, aut quamvis aliā naturalem, aut supernaturalem causam, ut sentire quoque videatur Plater. *ubi proxime, quæst. 8.*

Vnde his sic se habentibus, nullum unquam de-sumi deberi indicium ex hoc contra aliquem fir-mandum, neque ex hoc posse judices ad aliquos rei executionem devenire reo præjudiciale, cum etiam coram infibulis & homicidiis illius necisum sanguis ex cadavere levè ex causa emanare posset, non tamen pertinaci animo negare in animum induxi meum omnem ejus rei realitatem, sed si ultioribus, certioribusque experientiis, firmioribusque rationibus ea res innotescet, sententiam mutare paratus sum. Ex re interim Medicorum futurum existimo, ut hæc experientia omnino infirmetur, & evanescat, nam si vera manifestabatur, huius Quo-Medici ex eo inditio suorum agrorum oculores de-prehensit, homicidii poenas luent?

S V M M A R I V M.

- 1 *Vulnera capitis* pre ceteris notanda.
- 2 *Vulnera capitis* etiam levissima negligenda non sunt.
- 3 Hippocratis dictum de capitis vulneribus exami-natur.
- 4 Idem os potest findi, & frangi.
- 5 Caput vulnerari potest in una parte, & cranium findi in parte adversa.
- 6 Nonnulla locum habent in capitis vulneribus, que minime procedere debent in vulneribus aliis cum parum.
- 7 Post quadragesima dies non dicitur quis ex vulnera

alio. D d 3 quadra-

mortuum, quod tamen non habet locum in vulneribus capitis.

8 *Vulnera capitis*, etiam parva sint, periculo non vacant.

9 Simplices etiam capitis percussionses non contem-nendo.

10 *Præsumptio desumpta ex remissione accidentium*, quod vulnera fuerit trahim, non habet locum in vulneribus capitis.

11 *Thorax vulnera* habent tempus sua sanacionis mu-to longius, quam alia.

12 *Magnorum articulorum vulnera* securitatis tempus habent ceteris vulneribus magis diuinum.

De particularium membrorum Vulneribus.

Q V A E S T I O I X.

HAec tenus de vulneribus universaliter locuti sumus, sunt autem quedam in particularibus, de quibus maxime sermonem habere oportet. ac primo de vulneribus capitis, quæ pra ceteris omnibus digna ut notent existimanda: habent enim quid peculiarare, ac omnino diversum a pierisque aliis vulneribus, alia enim vulnera etiam non contemnenda magnitudinis sunt, negligi tutius posse sunt, quam levissima capitis vulnera, quæ nequamquam negligenda esse monent cum Hippocrate ex nostris Hor. Augen. *Epih. lib. 9.* *Epih. 3. Hieron.* Fabrit. *lib. 2. Chirurg. cap. 15.* & Fortun. *Fidel. lib. 4. Relat. cap. 2.* & ex Iureconfulis Farinace. *quest. 126. num. 196.* & *quest. seq. num. 53.* non igit crassa mi-nerva accipendum Hippocratis dictum de loc. in *3 Hom.* ubi dicebat, In capitis vulneribus si os qui-dem fractum sit, & contritum periculo vacet, si fissum, & fissura intro procedat periculo plenum. prima enim ejus sententia pars ita accipi debet, ut eo periculo vacet capitis vulnera, quando os fractum est, quod alias ex fissura impenderet, non quod omnino periculo vacet; vel dicendum est, Hippocratem locutum esse comparative, volens in-nuere multo majori periculo esse in capitis vulneris fissuram, quam fracturam, non valeret ergo dicere, in hoc capitis vulnera os fractum est, ergo nullum adest vite periculum, quia præterquam quod potest respicere unius partis vulnus esse falata-re, respectu autem alterius lethale, idem os etiam frangi, & fini eodem vulnera quid obflat? nam *4 cranium laminis confatur*, & ideo potest superior lamina frangi, inferior vero findi, qui etiam nonum est, & ab Amato Lusitano *Cir. med. cent. 6. cur. lib. 1. ex Hippocratis sententia contra Paulum pro Galeno ipso probatum*, caput vulnerari posse in una parte, & cranium findi in parte advera, quod malum contrassurum dicitur, quam etiam alii Medi-ci fieri posse docuerunt citati à Fallop. in *lib. Hipp. de Cap. vulner. cap. 14.* & commonistravit alias idem Amatus *Cent. 3. Cir. 42. in Schol.* contra quam tamen opinionem novissime fuit *A. mil. Paris. de Microc. subtil. lib. 8. exerc. 1. cap. 5.*

His sic se habentibus, certum sit, nonnulla habe-re locum in capitis vulneribus, quæ in aliis non procedent, ac primo quod tempus securitatis, de quo jam longioribus locutum fuisse, dicendum; quod licet communis opinio locum habere possit ut plurimum in ceteris vulneribus, nimurum, quod post

7 quadraginta dies non dicatur quis ex vulnera mortuus, ea tamen in vulneribus capitis locum non habeat, quia, ut iam probavimus, etiam post centesimum, & ultra haec periculum afferunt, & ratio ejus rei multiplex esse potest, nempe quod externis injuriis caput p̄r ceteris partibus sit exppositum, quod excrementis pluribus abundet, quod nervorum, & sensuum omnium principium, & origo in ipso sit, per quod totum corpus regitur, & sustentatur, unde & à toto evaporationes suscipit, ex quibus fit, ut & facile malum contrahat, & facile eriam in eo concepti morbi magni evadant, qui & sensiles partes maximopere afficeret, & exinde magna symptoma excitate videntur, ut resolutionem, convulsione, dolores acerbissimos, ac pernecantes, & id genus alia.

8 Quoad magnitudinem vulnera capitum habent etiam hoc ab aliis peculiare, quod etiam si minima sint, non dictric, ut in aliis partibus, id posse periculio vacare, ut supra ex Hippo, & aliis dixi, quibus addo ex Medicis Hieronym. Fabrit. lib. 2. Chirurg. cap. 15. & ex luteconfutis Farin. ques. 126. num. 196. ratio ejus rei tota dependet ex dubio, ne cranium deficiat, quod hoc aliquando lesionem sentiat etiam cote externa non vulnerata, nullaque in ea facta solutione continuo apparente, & unde quandoque caput vi, & impetu, & à re dura vulneretur, etiam si vulnus minimum existat, ob prædictum timorem periculum adest, quinimmo licet ex confilio Hippocratis multum facilius, ut Medicus cognoscat quo instrumento, quanta vi, & per quodnam ipsius vulnus sit inflatum, & multa id genus alia, tamen interdum etiam simplices, ac levies capitum percussionses cranius noxiam communicant, unde nullo modo contempnenda, nam præter cranius fissuras, contusions, & fracturas, potest etiam ex simplici iecu cerebrum commoveri, & homo exinde epilepsia, Resolutione, aliisque formidantis symptomaticos molestari, & mortem denique obire, ut exemplum patet in cafu Virginis Nerei apud Hipp. lib. 5. Epidem. ux. 49. & in aliis ab aliis aucto-ribus adducta.

10 Tertio ea conclusio, quod si vulneratus post nonnullos dies melius habuerit, & accidentia remiserint, non presumatur, si dehinc moriatur, ex vulnera mortuus, ut superioribus questionibus jam probavi, non procedit, neque haber locum in vulneribus capitum; nam aliquando in hisce vulneribus accidentia remittunt quidem, sed vulneris foines semper remanent, vulnera existente notabilis, ex causa ipsius caput debilitatum facile in cassa est, ut vulneratus denuo ex ipsius vulnera culpa recidiveret, & tandem moriatur; & licet id communis esse malignis quibusunque vulneribus jam dixerim, ut alii qualiter in sanationem euntibus, dehinc suam denuo malignitatem prodant, hoc præterquam quod in vulneribus capitum p̄r ceteris locum habet, etiam ab eo, quod pravitate illa dentetur hoc in hujus partis vulneribus habet locum, ut ex historiis patet, & exemplis, quorum nonnulla vide apud Marcell. Donat. loco supra citato.

11 Quarto Thoracis vulnera, quod tempus, intra quod debeat dici quis ex vulnera mortuus, habent proculdubio non modo longius, sed pene indeterminatum tempus; quandocunque enim haec vulnera sanata non fuerit, in fistulam degenerantia vi- tæ infidiantur, aut æger tabidus moritur post eorum sanationem, ita ut semper ex vulnera dici de-

beat mortuus, & licet hoc contingere possit in aliis quoque vulneribus, nimur quod ad latitudinem periculi non possint, ita ut ex eorum virtuo tandem æger vita fungatur, non est hoc ex partis vulnera natura, ut in Thoracis vulneribus solum venit, quemadmodum alias dictum est.

S V M M A R I V M.

- 1 *Vulnus esse potest sine sanguine.*
- 2 *Omnis continuitatis soluto dicitur vulnus.*
- 3 *Fugio vel Alapa quis impetus aliquando interierit.*
- 4 *Percussionses, iecus, pugni, alapa, & hujusmodi an mortis causa est esse possint. Distingue ut ne seq.*
- 5 *Si quis pugno aut alapa impetus interierit, percussor non ordinaria pena homicidii punientur.*
- 6 *Fugio percussens non presumitur habuisse animum occidendi.*
- 7 *F'agellatio quomodo mortem afferre possit.*
- 8 *Fulibus, flagellis, aut sacculis arena resertis occisi quomodo coegeri possint. Et nam seq.*
- 9 *Sanguinis rejectatio per os. & alias partes an sit sufficiens signum flagellationis, &c.*
- 10 *Sugillationes, vibices, flagmata, & hujusmodi an sint sufficiens signum flagellationis, &c.*
- 11 *Differentia sugillationis ex percussionsibus, & ex causa interna emanantibus. rationem differentiae vide ne seq.*
- 12 *Alia differentia inter has, & illas sugillationes.*
- 13 *Teria differentia.*
- 14 *Vasorum internorum disruptio quomodo differat in hoc, aut illo casu.*

De percussionibus sine Sanguine, Pugnis, Iecibus, Alapis, Flagellationibus, Sacculationibus, & aliis lassionibus hujusmodi.

Q V E S T I O X.

V vulnus esse posse, ac dici etiam absque sanguine jam in superioribus dictum est; omnis enim continuitatis soluto dicitur vulnus, unde & percussionses, & flagellationes, & sacculationes, aliae que lassiones absque sanguine factæ inter cetera vulnera connumerari possunt, ac de his nunc sermonem habeamus; si quidem circa haec quamplurima occurunt dubia non minus endotatione difficultia, quam scitu necessaria, cum aliquando ad hujusmodi percussionses, iecus, pugnos, alapas, flagellationes, sacculationes, & id genus alias lassiones soleat succedere febris, & partium putrefactio, interiorum venarum rupcio, & laceratio, cerebri commotio, & exinde etiam mors; quinimmo eveniente non semel compertum est, ut pugno, aut alapa quis 3 peccitus interierit, ut est caſus apud Hippocratem, de quo supra filia Nerei, quæ à muliercula amica

amicâ lata manu percussa secundum sinciput nona periit, & apud Beniven. de Abel. cur. cap. ult. casus jauensis, qui alapa percussus illico apoplexia prehensilis interierit, & alterius apud eund. ibid. qui pugno impetus interemptus est, nec defunt alio quamplura his similia: in quibus casibus dubitari a liquido potest, an percussionses, iecus, pugni, alape, & id genus alia esse poterint, ac cum effectu fuerint proxima causa mortis; ac primo nulli dubium esse debet, quod ubi percussionses, & iecus hi validi fuerint quacunque in parte, præterquam in artibus, (voco artus hic brachia, & crura) sed præcipue in Capite, in Stomacho, in Pedore, & in regione Hepati, possint esse proxima causa mortis, etiam si nullum ab extra appareat nocumentum, & nulla contumacitas solutio, hoc autem in praenominatis partibus facile fit ob rupturam, & lacerationem interiorum aliquorum vaorum, sicut quando ob exquisitum partis sensum, ut in stomacho præcipue secundum os; in capite tum ob prædicta, tum etiam ob cerebri validam concussionem, ex qua Epilepsiam, Apoplexiā, Catochum, Le-thargum, & hujusmodi affectus suscitari facillimum est, admonente quoque Fortun. Fidel. lib. 4. Relat. cap. 5. at ubi iecus, & percussionses non ita validi sunt, ut in enarratis casibus, nam lata manu, aut etiam pugno percuti non magnum quid est, tunc res dubio non vacat; neque enim videtur haec causa sufficiens ad mortem accersendam, imo neque ad magnum morbum excitandum.

5 Dicendum ergo videtur, quod distinguendum sit non modo à fortitudine instrumenti, quo in percussione uitum, sed etiam ab ipsa fortitudine percussientis, & à validitate iecus, seu percussionses, & à statu ipsius, qui percussus est, nempe à fortitudine, & debilitate non solum secundum totum, sed etiam secundum partem percussam, unde si percussor fuerit vir membra habens multo robore, & duritate prædicta, aut valido instrumento percussuerit, contra vero vapulans debilis sit maxime secundum eam partem, que vapulaverit, ut in cafu pulla illius, de qua Hipp. tunc dicendum, tales percussionses esse proximas causas ipsius mortis excitando dolores, & inflammations in parte vapulante, & in capite concussionses, ex quibus facile mors. Sivero percussor mediocri robo prædictus sit, & cetera medioriter se habeant, sed qui vapulaverit debilis existat, tunc quia remotor causa videtur haec, insufficientem judicanda ad immediate mortem accersendam, neque tamē sine omni culpa ea causa est, quia potest humores commovere, & exinde febrem, aut alium quendam morbum excitare, ex quo etiam temporis successu mors subsequatur, ut ubi est qui vapulaverit fortis fuerit, & à fortis percussore vapulaverit, aut debilis à debili, tunc non videtur sufficiens causa proxima mortis in hoc secundo, in primo autem cafu dubio aliquando non vacabit.

6 Scio autem in his omnibus casibus, etiam secuta morte, percussores non ordinaria pena puniri, sed mitius, ex eo quod non presumatur eo modo percutiens habuisse deliberatum animum occidendi, facit l. 1. §. Divus Hadrianus, fī. ad l. Cornel. de si car. Bart. de percuss. num. 7. quamquam facer Textus Exodi cap. 21. vers. 18. tacite videatur damnare percussorem lapide, vel pugno, si inde mors secuta sit, inquit enim: Si rixati fuerint viri, & percussuerit alter proximum suum lapide, vel pugno, & ille mortua non fuerit, sed jacuerit in lectulo, si surrexerit, & am-

7 *Quoad sugillationes, vibices, Ecchymomata, vestigia, flagmata, maculas, & hujusmodi certum est, quod eadem incertitudinem ex iisdem profusus cauſis habent; quia non semper talia apparet est neceſſe, ut diximus, & apparent etiam ex febre maligna; ac pestiferali non modo in vivis, sed etiam in mortuis, post aliquot horas, imo post unum, aut alterum diem à morte, quamobrem recte videatur concludere ex his Fortunatus, nihil certi in ea re decerni posse.*

Ego vero contemplatus aliquando sum, neque ratione dissonum mihi visum est, quod diversa ratio est, ubi sanguis per vim, nempe per flagella, baculos, fustes, iecibus, verberibus, flagellationibus, percussionsibus à disruptis, laceratique venis profunditur, & exinde sugillationes, vibices, aut flagmata fiunt ab ea, in qua ex morbi mali-

ij. D d 4 gnatate,

ginitate, & impetu talia apparent. & idcirco licet in externa facie eandem lividitatem, eundemque colorem haec fugillationes, & vibices preferant, tamen si ad sectionem veniamus, cutemque ipsam scindamus manifeste, ut exitimo, apparebit differentia inter utrumque casum: nam ubi ab externa vi disrupta vena sanguinem evomuerint, facile deprehendetur sub cute crassus, ac concretus crux ex ipsa venarum, aliorumque vasorum dilaceratione, quod quidem ubi ex maligna febre, aut alijs simili interna causa vibices apparuerint, non habebit locum, sed tantum color ipsius cutis, & forte subjacens carnis in livorem mutatus apparebit, & 14 ejus assertio ratione habebo in promptu, quia ubi ex causa externa sanguis effundatur, venarum capitula dilacerata ac disrupta facile, quem continent sanguinem etiam crassum, ad vicinas cavitates transfundunt, qui extra vas subito concrevit; at ubi ex causa interna vibices fiant, neque lacerantur, neque adaperiuntur capita vasorum, sed per ipsi veluti refudat tenuior sanguinis pars, quae a putrefactibus humoribus elevata ob turgentiam, & maximam sui copiam, vel pravam qualitatem, & acrimiam ad cuius erupit: quoniam non necesse est in hoc casu apparet sub cute crassum illum crux, neque etiam evidentem vasorum lacerationem, ut in priori.

15 Addo his aliam differentiam ex colore fugillationum, ac vibicis defumptam; nam si a causa externa fiant, color est plerumque maxime livens ad nigredinem vergens, & temporis successu ex virore palescens. at ubi fiant a causa interna, tunc color ut plurimum non adeo livet, licet aliquando nigritet, & non immutatur, sed temporis successu sensim delitescit, & obliteratur. ratio ejus rei defumtetur ex tenuitate, & crafticie materia, seu sanguinis, qui fugillationes excitat; in causa enim interna, qui tenuor faciliter ex ipso digestus fugillationes evanescunt; at in externa ob sui crassitudinem tam citio resolvi non potest, sed virorem contrahit, quod potre incipiat. priorem tamen conjecturam ego ratione tantum innixus affero, cum adhuc in experientiam non traxerim; propono tamen tanquam quid verisimile, & ratione consonum, & quod à Medicis veritatis amatoribus experientia vel confirmandum, vel expoldendum sit, si minus illi respondeat; nam si hac vera apparetur jam evidenter signa habebimus, ex quibus veniamus in cognitionem certam ejus rei, quam querebamus.

16 Aliud quoque signum probabile haberi potest, quod Fælicis Plateri est. Obser. suar. lib. 3. tit. de deform. est autem, quod vibices, & fugillationes in his, qui ab externa causa ex percussione interierunt, non indiferenter in quacunque parte, sed iis tantum quae percussionebus fuerunt obnoxiae inveniuntur, at ubi ab interna causa originem ducant, in quacunque parte apparent etiam in extremitatibus, & interdum, inquam, etiam sub capillis aliisque locis, qui à percussionebus sunt immunes.

Major difficultas est de vasorum interiorum ruptura, cum haec in utroque case vere disrupti, & lacerari possint, & ex illis sanguis ad cavitates effundi. quoniam ex sanguine refectione nihil certi videbatur differni posse, nisi quod ruptura a causa interna facta causam habere debuerit aut longam, ut tuffim longam, longumque defensum acrum, fallorumque humorum ad pectus, aut maxime efficacem, & evidentem, ut validissimum tuffim,

omnes

SUMMARIUM.

- 1 Signa demonstrantia vulnera vivo, vel mortuo inficta.
- 2 Vene in eo, qui virus vulneratus est sanguine vacua, contra in eo, qui jam mortuus fuerit vulneratus.
- 3 Aliud signum ejus, qui virus vulneratus est.
- 4 Aqua submersi mortuus ob coabitam respirationem.
- 5 Signa in eo, qui virus suspensus est.
- 6 Signa observata in eo, qui per vim suffocatus est.
- 7 Fulmine percussi signa.
- 8 Cadavera fulmine ita a feris non degenerantur.
- 9 Cadavera fulmine ita purificatio non sunt omnino.
- 10 Cadavera fulmine ita leviora evadunt.

Vulnera vivore, an mortuo inficta fuerint, in flumen, vel mare demersus vivusne, an mortuus fuerit demersus. item vivus an mortuus quis fuerit suspensus. Fulminene ictus, an per aliquam externam vim quis perierit.

QUESTIO XI.

Veritur aliquando cum reperitur cadaver hominis occisi, qui vulneribus confossum videtur, utrum vulnera illa vivo adhuc homini, an mortuo fuerint inficta; à qua questione breviter, sed prudenter se expedit Paræus in Renunciationib[us], ac duo asserta signa, primo colorum ipsorum vulnerum, qui ubi virus homo vulneratus fuerit, ruber est, & ipsa vulnera cruenta cerauntur, mortuus vero si fuerit vulneratus contraria, inquit, nequa rubra, neque cruenta sunt. secundum vulneris labra dicit esse tumida, ac livida, si vulnus vivo homini sit infictum, ubi vero mortuo infictum sit, labra neque tumida, neque livida sunt, sed porcina, inquam, albida, & flaccida; id autem sit, ut prudenter addit ille, ob circumfum humorum, sanguinisque in vivente homine, qui concursus nequaquam accidit in mortuo, porro neque ex rationabili discursu, neque ex propria experientia quicquam ego habeo, quod huic Parei documentum addam; nisi dicam, venas in eo, qui vivus fauicius est sanguine vacuas, ac flaccidas, & in se ipsa concidentes reperi, in eo vero, qui jam mortuus est vulneratus sanguine opplerat. id sit, quia in vivo sanguis facile per vulnera excurrit, cum fluidus sit, & extra corpus exilit, in mortuo vero non ita, qui concrevit.

Sed haec occasione sumpta, alia nonnulla, quae in dubium circa mortuorum cadavera venire possunt discutantur. dubitatur ergo ulterius, num qui ex aquis mortuus emergit vivus, an jam vita oibatus in aquas submersus fuerit. Movent hoc dubium Paræus ubi supra, Fortun. Fidel. lib. 4. Relat. cap. 4. & Roderic. Castren. in med. Polid. lib. 4. cap. 11. atque

Questio X.

3 omnes unanimiter in his signis conveniunt; primum est, quod qui submersus vivus est ventrem totum aqua plenum ac tumentem habet; secundum est, quod illi mucosa quedam excrementa è naribus, spumosa vero ex ore prodeunt, illa ob ventricolum cerebri obstructionem ab aqua, & à cohabitata respiratione factam, hac ob eandem respirationem vi cohabitam, & aëris violentum egressum cam impetu ex pulmonibus, & spiritualibus partibus: 4 moriuntur enim qui aqua suffocantur ob cohabitata respirationem, quam ob aquæ copiam, quæ ab illis ingesta fuerit, ut alias quoque monimus.

Tertium signum est, quod is, qui vivus in aqua submersus est, atque ibi suffocatus, extremos digitos attritos, & excoriatos habet ex eo, quod mortem tamen dat evitan, obvia quoque, laxa nemoris, scopolos, terram ipsum, si datur attingere, velut furibundus tentat arripere, arenamque ipsam effudit: in eo autem qui mortuus in aquas dejectus est nihil tale conspicitur, nam ut idem auctores prosequuntur, neque alius tumer, quod via omnes, & ductus in mortuo subsidunt, & aqua ingressum non admittant, neque spumam ex ore, aut mucum ex naribus emittunt, quod nulla fuerit illi necessitas cohibendi spiritum, cum respirare non cogere, neque digiti in illo attriti conspicuntur, neque enim mortuus amplius cum morte colluctatur. hec illi, quibus acquiescendum videtur, cum ratione confonatur, & experientia forte ab illis confirmata, propriæ namque mibi defunt.

De eo quoque qui suspensus repperitur dubitari posset interdum cum vivus adhuc, aut jam mortuus suspensus fuerit; movent, & discutunt hoc ipsum dubium Paræus & Fortunatus ubi supra, atque eorum uterque eadem afferit: sum autem ab illi allatum, quod sequuntur: Qui vivus suspensus est, unius, vel laquei fuligine jugulo seruat, quod vel rubidine, vel fuscidine, aut livore, vel nigredine erit infigne, rugosum, inquit Paræus, & contractam appetere circumstantem cutem ob eam, quam funis fecerit compressionem. Aperia arteria caput sepe lacerm, ac contritum videtur, luxataque, & suo loco mota secunda cervicis vertebra, livore etiam faciei, crurum brachiorumque conspicuum id fieri, & thoracis ipsius tumore, spuma etiam in his ex ore, & mucum ex naribus, veluti in superiori casu dictum est, & in omnibus suffocatis appareat, in hoc ipso notabimus, ut Paræo placet. At Fortunatus plenam, & indubitatum ejus facti notitiam defumit ex dissectione pectoris, quod pulmones veluti purulenta spuma turgent, his addam ego lingua crafticiam, & nigritatem, & aliquando prominentiam extra oris septa, & Epiplmom, nempe oculorum expressionem ob interclusi spiritus angustiam, & violentiam, ut quotidianum adnotare licet in hi, qui Iustitia mandato à Carnifice suspenduntur, ac strangulantur. Vrina, dicit Fortunatus, se ali quando perfundere eos, qui vivi suspensi fuerint, quin, inquam ego, adnotatum est virile membrum in his aliquando engi, ac tendi, forte & feminis ejaculationem contingere interdum non est absurdum, nam & hanc in Epilepticis fieri notum est, at & in strangulatione spasmum fieri quis dubitat? evenient ergo haec quid via per os, & superiora spiritui interclusa, si ad eas partes sepe impetuose conferat, easque tumeferat, ac tendat.

Eadem signa, inquit Fortunatus, observare licebit in iis, quibus quoquomodo per vim spiritus inter-

De Vulneribus.

cluditur, exceptis vestigiis illis, quæ à fine, vel laqueo reliqui diximus, quando ex ejus vi quis suffocatur. Ego vero ratione confonam existimo non ita tumefieri partes circa collum & guttur, vertebram certe suo loco in his, ut in illi non moveri, in dubium verti non debet, lividas tamen quasdam maculas totum corpus deturantes tam in his, quam in illis confici necesse est ob rationem, de qua Fortunatus. At ubi quis jam mortuus fuerit suffusus, neque funis, seu cuiuscumque laquei generis vestigium ullum circa collum apparebit, neque cetera, quæ memorata sunt, conficiuntur: maximè vero cadaveris color nihil immutabitur, neque livorem ulium aut secundum faciem, aut secundum commemoratas alias partes contrahet, neque tumor ulius circa guttur, vel linguam, vel faciem, aut percutus apparabit, neque oculi tumidi, nec aliud quicquam eorum, quæ dicta sunt:

Perquiruntur tandem aliquando signa fulminis in eo, qui mortuus in aliquo solitario loco extra habitata loca, & urbes reperiuntur, neque ullum vestigium vulnerum, aut strangulationis, aut alterius mortis generis alias confueti seruat, praesumiturque hunc fuissa a fulmine ipsum, & tunc nonnulla signa ad id cognoscendum afferuntur à Paræo ubi alias; & à Fortunato lib. 4. cap. 6. quorum duo priora cui libet fulmine communia sunt admonente Fortunato. Primum ergo ac maxime quidem evidens signum est odor, quem spirat Cadaver, qui gravis profectus est a sulphureus, ex quo fit, inquit Paræus, ut hujuscmodi cadavera neque à feris, neque ab avibus degustentur: relinquunt autem hujuscmodi gravis, ac sulphureus odor non modo in cadaveribus, sed quibuscumque rebus a fulmine ictis, Seneca testante lib. 2. Nat. qu. 53. Perfensi cum per astutem animi causa Viterbiæ adhuc adolescentes commorarer cum avunculo meo, cuius memoria in benedictione sit, ejusmodi odorem ex fulmine, quod nostras tergit ædes prope arcem ante Ecclesiast. Faustini, qui tam gravis fuit, ut facile mihi gravem capitis dolorem excitasset, nisi mihi metu prospicisset, itaque odorem hunc, ut dixi, non solum ex cadavere expirare compierimus, sed etiam ex vestimentis, & ex ipsa quoque circumstante terra, & quibuscumque rebus prope adstantibus. Secundum signum color ipsius cadaveris est, contrahunt enim quacunque cadavera fulmine ita fuscum quendam colorum ea precipue in parte, quam fulmen percuterit. hæc ipsa duo signa conficiuntur in historia relata à Iacobo Lavello in sua quadam epistola ad Ferd. Angel. Farg. quæ impressa est post ejusdem Medicinae compendium, & digna est consideratione, ubi traditur brevis cur eorum, quos fulmen percuterit.

Tertio dicit Paræus aliquando nullum vulneris vestigium in cadavere apparet, sed tamen si diligenter introspicatur, ossa communia, ac conficiuntur in ea parte, quæ icta est, animadventur. Adnotandum tamen est, non omnes perire ab ictu ipsius fulminis, sed aliquos à solo pavore extingui. Proth. Cafil. Æthiol. lib. 1. num. 11. in his autem hæc inquisitio superflua est, sicut etiam & ea, quæ ex immutato coloris cadavere desumuntur, relinquunt autem solus odor gravis, & sulphureus, de quo diximus. Si tamen in percussis aliqua pars vulnerata apparet, eam ex Plini sententia reliquo corpore longe frigidorem persentiri dicit Paræus, quod etiam ex eodem Plinio refert Majol. Dier. Canicul. colleg.

colloq. 1. par. 1. & Petr. Crinit. de honest. discipl. lib. 9. cap. 12. ejus rei caussam querit, ac reddit idem Proth. Casul. ubi supra, num. 152. absurumque, inquit, spiritus à fulmine maxime in ea parte, quæ ictitur, unde ea quasi incineratur. Non tamen admittit Fortunatus, quod in cadaveribus fulmine percussis contusio aliqua, aut ossium semper communio fiat, cum fulmen solidum quid non sit, sed spiritus quidam, vel tenuis, & clarus, & ob id non adures, vel spissus, & fumidus, & ob id incendio absurum, contundere itaque osa, aut frangere, aut comminuere non potest, quod confonare videtur cum opinione Casulani.

Quarto, homo à fulmine percussus cadit super partem, que ita est, & convertitur in partem, unde fulmen venit, quod tamen nequaquam verificatur in historia relata per Cardan. lib. 8. de variet. cap. 43. nam cum in Lemno Insula, ubi Insula cornu dividitur, octo Messiores sub queru coenarent, à fulmine percussi, atque exanimati manserunt sub ea specie, qua discubuerant, ut unus comedere videretur, alter ori poculum manu admovere, aliis bibere, cumque nigri omnes essent, imaginem totidem statuarum representabant. illud etiam observatum est, quod si dormiens homo ictus sit, oculis aperitis reperiatur, si vigilans clausis; at unde hoc? dormiens ad fragorem expurgiscitur, oculosque aperit, vigilans ad terrorem concutitur, oculosque claudit ob timorem praesentis mali. Putant autem nonnulli, dormientes fulmine non percuti, ejusque rei caussam assignat Proth. Casul. ubi supra, num. 9. quod tamen au veritatem habeat proflus ignoro.

Tituli secundi Finis.

Addebat insuper Parvus ex Philippo Comino, cadavera fulmino extincta non esse reliquorum in-⁹ star putrefactioni obnoxia, quod etiam admittunt Proth. Casul. ubi supra, num. 8. & Iun. Paul. Crass. quæst. Nat. & Medic. num. 34. qui idcirco damnari dicit Euripidis Poëta Clymenem, quæ Phæronem de Calo tactum in vallibus putrefacte cecine-
rit. Seneca tamen lib. 2. Nat. quæst. cap. 31. cx quo etiam Fortunatus ibidem ea verminacionem intra paucos dies pati affirmavit, quid experientia doceat adhuc ignoro. si contendendum ratione sit cum priore opinione, sentirem ob sulphuris vim cadave-
ribus communicatam, & exiccationem à fulmine conciliatam, que opinio Casulano quoque ubi su-
pra, & Iunio Paulo Crasso accepta est. quod si hac veritatem habent, inter alia hoc erit lignum evi-
dentiissimum, quod is, cuius cadaver est, fulmine fuerit peremptus, non vero alio mortis genere.

Est ultimo loco aliud lignum à Fortunato allatum, quod hujusmodi cadavera levia evadant, ob humorum consumptionem à fulmine factam, quod lignum in hoc cau videtur magnificendum, cum alias cadavera sè ipsi graviora evadant, ut notum est. volunt nonnulli absurmi in his interiora omnia vicera, quod observatum aliquando experientia el-
se oculatos testes habeo, in omni tamen fulmine idem evenire omnino à vero alienum est; notum tamen alia ex parte est, fulmine nonnulla interna absurme, externis intactis, & infantem in utero perimere, salva matre, & hac de Vulneribus dicta sint, & de his, quæ argumenti similitudo, ut una pertractarentur, exposcere videbatur.

PAVLIZACCHIÆ

Medici Romani,

QVÆSTIONVM
MEDICO-LEGALIVM

LIBRI QVINTI

TITVLVS TERTIVS.

De Membris, eorumque mutilatione,
& debilitate.

Continens Quæstiones septem;
quarum

I. Membrum quid fit, & quenam proprie membra sint in corpore.	325
II. De mutilatione, impedimento, & debilitate membrorum.	327
III. Mutilata membra an reparari possint.	328
IV. De Naso, Auribus, & Labiis.	329
V. De Oculis, Barba, Dentibus, & Lingua.	331
VI. De Manibus, Pedibus, & Digitis.	334
VII. De Pene, Testibus, & Mammillis.	336